Igra unutar okvira

Rzounek, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:215:993129

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-26**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

DIPLOMSKI RAD

MARTINA RZOUNEK

Zagreb, rujan, 2019

Martina Rzounek

„IGRA UNUTAR OKVIRA“

DIPLOMSKI RAD

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti - Zagreb

Mentor: Red.prof.art. Damir Mataušić
Odsjek: Kiparstvo
Usmjerenje: Mala plastika i medaljerstvo

Zagreb, rujan, 2019.

Sadržaj

Predgovor 3

1. Uvod 4
2. Minimalizam 5
   - 2.1. Razdoblje minimalizma 5
   - 2.2. Minimalizam danas 9
3. Razvoj ideje 11
   - 3.1. Skica 11
   - 3.2. Odabir materijala 13
   - 3.3. Izvedba 15
4. Interpretacija teme u kontekstu naziva 18
   - 4.1. Igra 18
   - 4.2. Okvir 19
   - 4.3. Igra unutar okvira 20
5. Interpretacija radova u kontekstu teme 22
6. Zaključak 26
7. Fotografije radova 27
8. Literatura i izvori 31

PREDGOVOR

Cijela povijest umjetnosti je svojevrsna slika ljudske povijesti, odnosno političke, kulturne i društvene situacije nekog razdoblja.
Ta slika, često, je uvjetovana svjetonazorima, a stvarana djela nisu nastala nesputano i realno, već su se prilagođavala podignutim okvirima.

U novijoj povijesti umjetnosti, umjetnost postaje sama sebi svrhom, i kao takva ima potpunu slobodu umjetničkog stvaranja djela, uz mogućnost biranja okvira.

Takav slobodan i moderan stil postao je i moj izričaj.

1. Uvod

„Igra unutar okvira“ je niz radova nastalih kao reakcija na osobno primljene poruke, vezane uz odabir struke, kroz niz godina.

Namjera je kroz osobni izričaj u figurativnom smislu prikazati vlastitu igru i poslati poruku da, svi živimo „Igru unutar okvira“.

Radovi koji su nastali u toj „igri“, nastali su slobodno, unutar vlastito stvorenog okvira, koji je uvijek podložan daljnjem uokviravanju i u skladu su vlastitih pravila igre, a ono je „manje je više“.

2. Minimalizam

2.1. Razdoblje minimalizma

U dvadesetom stoljeću dolazi do revolucionarnih promjena u umjetnosti, a kao rezultat prisutnosti sve veće slobode, raznih mogućnosti stvaranja, javljaju se novi pravci i stilovi i umjetnost dobiva novo značenje.

Jedan od takvih stilova je i minimalizam (engleski *minimal art*) koji se još naziva i minimalna umjetnost, ABC umjetnost, reduktivizam.

Nastao je u SAD-u, u periodu od 1960. do 1975., kao rezultat reakcije umjetničkog pokreta, na pretencioznost apstraktnog ekspresionizma, a korijene vuče iz pop umjetnosti, kubizma i konceptualne umjetnosti.

Glavna inspiracija u stvaranju bio je suprematizam Kazimira Maljeviča, koji je bio pionir geometrijske apstrakcije i glavni predstavnik ruske avangarde.

Kazimir Maljevič, 1915. - "Crni kvadrat“

Kazimir Maljevič, 1918. – „Bijelo na bijelom

Glavnim pokretačem pokreta smatra se umjetnik Frank Stella. Njegova izložba „Crne slike“ (*Black Paintings*), održana 1959. godine u Muzeju moderne umjetnosti grada New Yorka (MOMA), bila je inspiracija, mnogim umjetnicima, koji su počeli napuštati ekspresiju. Stella je o svome radu rekao: „Ono što vidite je ono što vidite“. Drugim riječima, slika nema ništa što ne vidite na njoj – nema skrivenih značenja, simbola, aluzija.

“What you see, is what you see”

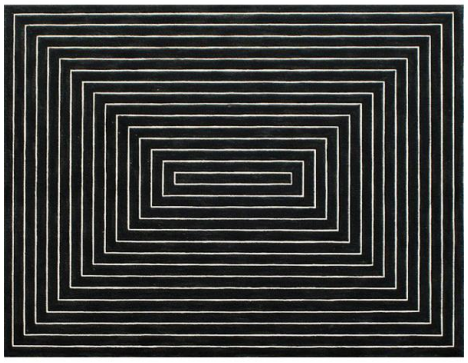

Frank Stella, 1960.

Frank Stella, 1974.

Upravo u tom smjeru, minimalizam ne predstavlja nikakvu drugu simboliku osim onoga što se može vidjeti u samom djelu.

Nema tema i ostalih elemenata iz tradicionalne umjetnosti. Materijali i način na koji je djelo predstavljeno su ujedno i sama njegova stvarnost ili tematika i također razlog samog postojanja.

Minimalisti su ograničili svoje djelovanje na manipulaciju elemenata kao što su boja, tonovi, oblici, linije i tekstura.

Elementi i strukture su tako izabrani da čine dobru, što znači ekonomičnu (estetsku), pravilnu (simetričnu) i jednostavnu formu.

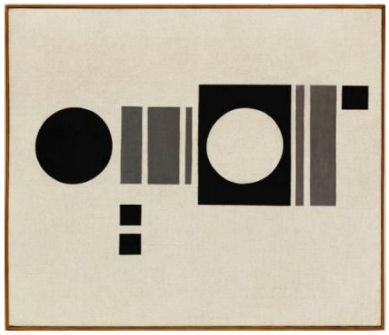

Julije Knifer , 1959. hrvatski slikar

Julije Knifer, 1961/1962. –„ Meandar

Pojavljivanje apstraktnih odnosa između različitih elemenata imaju svrhu natjerati čovjeka na razmišljanje i ujedno su i središte tematike.

Jedan takav pristup imao je šezdesetih godina prošlog stoljeća i hrvatski umjetnik Julije Knifer. Sa svojim osnovnim i prepoznatljivim motivom Meandar, izvedenim u bezbroj varijanti i u različitim tehnikama - od olovke do ulja na platnu, kolaža i murala, svoj

meandarski oblik reducirao je na jednoličan ritam kontinuirane forme i kontrast crnog i bijelog, da bi kasnije u njega uključio i boju.

Minimalisti u kiparstvu koriste osnovne geometrijske oblike (kocku, kubus i sl.). Skulpture su najčešće velikoga formata, izrađene od obojena drva i željeznih ploča, sintetičkog stakla, čistih i glatkih površina, te oštrih bridova.

U slikarstvu koriste tzv. tvrdi rub (*hard edge painting)* i obojeno polje (*colour field painting*), a koriste krajnju redukciju boja, koje između ostaloga ne koriste za izražavanje osjećaja nego za ograničavanje prostora.

Iako u minimalizmu postoji dosta toga emotivnog i podsvjesnog, umjetnici minimalisti odbacuju osjećaje kao princip stvaralaštva umjetničkog djela i smatraju da je reakcija na djelo od strane čovjeka jako važna.
Baziraju se na stvaranju predmeta, slika i kipova čija je vrijednost isključivo estetskog karaktera, a želja je da promatrač uživa u umjetničkom djelu bez ometanja kompozicije.

Donald Judd –„Untitled“

Jonas Etter visual inspirations

Moglo bi se zaključiti da je minimalizam izum 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća, međutim, tih je godina doživio najveći boom, a prethodnicima minimalizma, ipak se smatraju De Stijl i tradicionalna japanska umjetnost.

De Stijl (od nizozemske riječi stil), bio je umjetnički pokret u Nizozemskoj, također poznat kao neoplasticizam. Započeo je 1917. i izblijedio oko 1931.godine. Njegova vodeća figura bio je Theo van Doesburg koji je umro 1931. i to je u osnovi označilo kraj De Stijl pokreta.

Tako je taj pokret postojao samo kratko vrijeme, ali postavio je temelje minimalizmu.

Zagovornici De Stijla, od kojih je najistaknutiji Piet Mondrian, nastojali su izraziti duševnu harmoniju i red, a težili su k čistoj apstrakciji i univerzalnosti, sa svođenjem na osnovne forme i boje. Pojednostavnili su vizualne kompozicije na horizontalne i vertikalne smjerove, te su koristili osnovne boje, crvenu, plavu i žutu, kao i bijelu i crnu.

„Schroder House“ Nizozemska

Koristili su načelo rada - sve nepotrebno rezati, ostavljajući racionalno, a to je najviše doprinijelo razvoju minimalizma u dizajnu i arhitekturi.

Najveću ulogu u formiranju minimalističke arhitekture imao je njemački arhitekt Ludwig Mies van der Rohe i njegov izraz "Manje je više". Na svojim principima korištenja modernih građevinskih materijala poput čelika i ploča; smanjivanjem strukturnih okvira na minimum i uključivanjem puno otvorenog prostora postizao je potpunu jednostavnost i jasnoću.

Od tog trenutka do danas, graditelji koriste načelo - učiniti više, lakše, uz minimalne troškove.

2.2.Minimalizam danas

U današnjoj arhitekturi minimalizam je i dalje stav.
Glavni cilj minimalističke arhitekture je da svaka komponenta, prilikom izrade objekta, obavlja mnoge funkcije, dok su ukrasi ili elementi koji nose opterećenje neprihvatljivi. Glavne figure koje se koriste su krug, pravokutnik, ravne vertikalne ili vodoravne linije, rijetko se koriste dijagonale.
Broj boja trebao bi biti minimalan. Osnovne boje koje se koriste u gradnji su neutralne kao i svijetle nijanse prirodnih materijala. Često se koriste bijele, sive i smeđe boje, dok crna naglašava geometrijski oblik.
Zahvaljujući upotrebi prirodnih tekstura i geometrijskih oblika, stvorena je ljepota ovog stila, a pribjegava se i pomoći igre svjetla i sjene.

slika – primjer moderne arhitekture u prirodnom okruženju

Ako uz minimalizam spomenemo i Ikea-u, često je, prva asocijacija, dizajn interijera.
Minimalizam je u interijeru odbacio raskošne, visoko dekorativne stilove, pa minimalistički uređen prostor, zbog jednostavnosti i čistoće linija, djeluje prozračno i lagano, ali i veće i komfornije. Pritom bijela boja zidova čini osnovu uređenja u ovom stilu, ali kao alternativa mogu poslužiti i toplije neutralne boje, dok su intenzivne boje, rezervirane samo za detalje.
Velika pažnja pridaje se prirodnom svjetlu i rasvjeti u prostoru, a u velike prostore unosi se minimalni broj predmeta i minimalno namještaja.
Ukratko, minimalizam je od svojih načela napravio uvjerljivo dobru opciju za životni stil.

Danas u 21.st., možemo ga pronaći u svim aspektima našeg života; od glazbe, umjetnosti, uređenja doma, odjeće, mode, estetike.
Moto minimalizma "Manje je više" kao životna filozofija i životni stil, može se primijeniti baš na svaku poru života.

slika – primjer minimalizma u interijeru, svijetle teksture, svijetle boje i mala količina namještaja.

Također, suprotno, onome što bi se moglo zaključiti o minimalizmu, on nikada nije bio nadahnut siromaštvom i štedljivošću. U stvari, to se često smatra stilom super bogatih, jer iako se radi o jednostavnim funkcionalnim oblicima, lišenim besmislenim ukrasima, ipak se obično radi o suvremeno industrijski oblikovanim oblicima kojima je poštivanje materijala jedan od nužnih uvjeta za dobro oblikovanje. Uzmemo li u obzir da je kvalitetan industrijski materijal skup, onda možemo zaključiti da si to mogu priuštiti samo bogati, kako nekad, tako i danas.

Unatoč relativno kratkom „službenom" trajanju epohe minimalizma, ovaj pravac ostavio je dubok i impresivan trag u umjetnosti, arhitekturi, modi, a zahvaljujući sve bržem ritmu modernog, konzumerističkog društva, minimalizam odnosno njegova ideologija se u sve većem postotku implementira u društvu kao zaseban stil života.

3. Razvoj ideje

Kao mlada umjetnica, u svom idejnom razvitku, slijedim svoje osobne sklonosti i kao rezultat ili odgovor nastao je niz radova, različitih dimenzija, koji individualizirano dinamično oblikovanom strukturom otvaraju brojne mogućnosti slobodne interpretacije.

Inspiracija je došla pri izradi jednog od prvih zadatka na kolegiju „Arhitektura kao ploha“. Bio je to izazovni zadatak, koji me zaintrigirao, ali i usmjerio. Trebalo se sa ravnom ljepenkom, kao kipar, izraziti i stvoriti neki oblik, a da pri tom, ljepenka i dalje ostane ravna i prati svoju liniju plošnog.
Postavljeni zadatak ispao je više od očekivanog s obzirom na zadatak, ali sam ishod, bio je tek okidač i pokretač k mom smjeru kretanja s novim idejama.

3.1. Skica

Kad nešto zamislim ili vidim u svojoj glavi to odmah skiciram na papir, jer te skice su, u stvari, početak svakog rada. One pomažu pronaći najbolju ideju i sugeriraju daljnji rad.

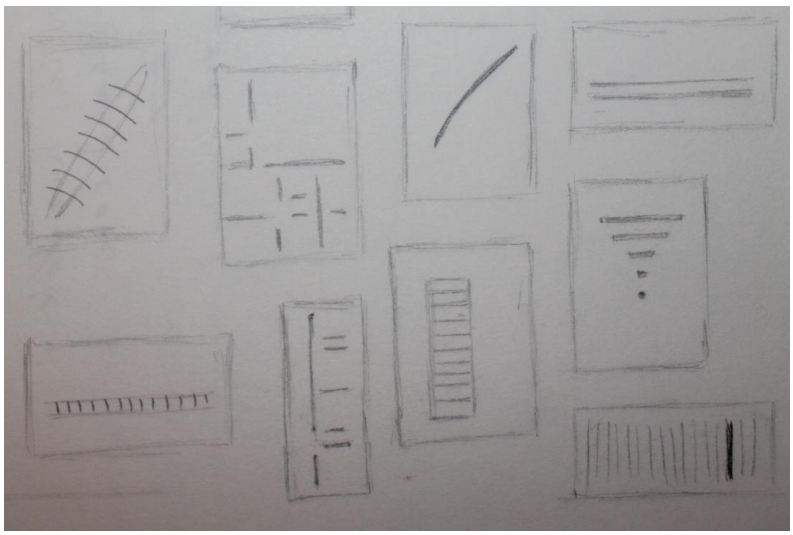

slika - skica na papiru

Kako bi od izabrane, skice sa papira, mogla i vizualno vidjeti ideju, izrađujem skicu od ljepenke (industrijskog kartona).
Jedna od takvih skica bila je i skica prvog izazovnog zadatka i kao ključna, dobila je prednost u opisu postupka stvaranja.

Ljepenku se izrezalo na pravokutnik veličine A4 formata papira. Potom se izmjerila i iscrtala na ravne trakice istih širina. Koristeći ravnalo, skalpelom se izrezala po iscrtanim linijama, koje su na oba rubna djela dulje strane ostale spojene. Time se dobila povezanost, ali ipak slobodnost trakica koje su se mogle oblikovati po vlastitoj želji. Nakon postavljanja trakica u željeni oblik, ljepenku se prskalo razrijeđenim ljepilom. Kada se ljepenka namočila poprimila je konture željenog oblika, te je nakon sušenja zadržala isti taj, ali sada čvrsti oblik. Dobivenom tvrdom teksturom, povećala se i postojanost materijala.

slika – prva skica od ljepenke

Tako dobivena skica bila je odličan pokazatelj koje su sve obradne mogućnosti ljepenke, ali dojam koji su ostavile valovite linije, nije bio ono što se željelo postići budućim radovima. U skladu s karakternim osobinama, prešla sam na skice sa više ravnih i oštrih linija.

Kako i kod prve tako i kod svih drugih skica postupak stvaranja je isti. Skica sa papira prenosi se na ljepenku koja se izrezuje na željenu veličinu i oblik. Na samom početku baziralo se na skicama istih veličina, a za ovaj rad izabrane su četiri veličine skica, pravokutnog oblika. Mala veličina ima dimenzije 4x6 cm, srednja veličina postoji u dvije dimenzije 23x33 cm i 16x33 cm, a velika veličina je dimenzija 100x70 cm.

Ljepenka se nakon izrezivanja mjeri, iscrtava i bilježe se mjesta obrade olovkom. Obrada se odnosi na bušenje rupa, izrezivanje skalpelom i lijepljenje žice ili komadića ljepenke kao izražajnih sredstava za oblikovanje volumena.

Kada se od mnoštva napravljenih skica od ljepenke izabere ona koja zadovoljava moje kriterije, prelazi se na izradu samog rada.

slika – početak izvedbe, uskladba sa skicom

3.2. Odabir materijala

Kriterij za odabir materijala vezan je uz estetski izbori laku obradivost materijala.
Za izradu plohe tražila se potpuna glatkoća materijala, kako bi se lakše mogla postići i koristiti se, izražajna sredstva svjetlosti i sjene. U spektru ponuđenih industrijski obrađenih metala, odluka je pala na bakrene cijevi i bakrenu ploču kao materijal koji mi je već poznat, dok je forex ploča izabrana kao materijal s kojim se prvi puta susrećem.

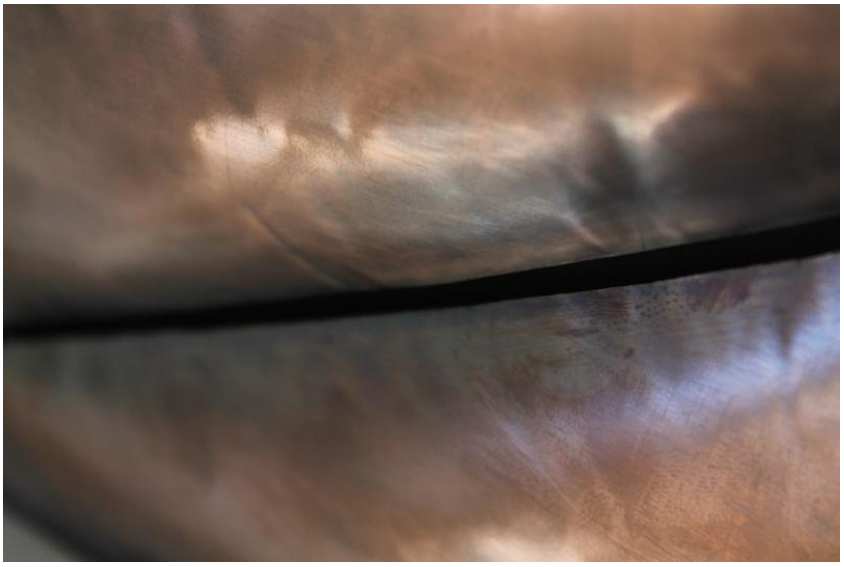

slika – primjer glatkoće bakrene plohe

Kao kiparici poznate su mi karakteristike bakra zbog kojih je i povijesno važan jer je prvi obrađivani čisti metal (bakreno doba), ubraja se u metale za izradu kovanica i kao takav, ostao je metal s najraširenijom upotrebom današnjice. U elementarnom obliku je sjajne svijetle crvene do crvenkastosmeđe boje, relativno mekan, ali vrlo žilav i rastezljiv. To su mu glavna i važna svojstva zbog kojih se ubraja u lako obradive metale koji se mogu kovati, valjati (na hladno i vruće) i izvlačiti u razne oblike. Takvim jednim postupkom valjanja pomoću posebnih strojeva, proizvode se i bakrene ploče. One se strojno valjaju do željene debljine, a sve ovisno u koju se svrhu koriste.

Bakrena ploča mog izbora, je ploča standardne debljine 0,5 mm koja se pokazala dovoljno čvrstom, a opet dovoljno savitljivom. „Bakrena“ boja materijala dovoljno je dojmljiva, a s dodatnom obradom patiniranja postigla se tamnija, još „snažnija“ čvrstoća.

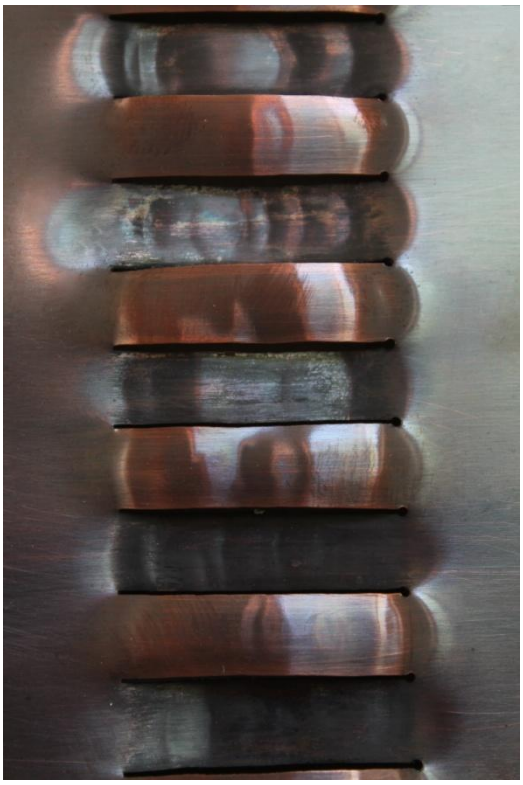

slika – primjer patinirane bakrene ploče

Forex ploča je ploča koja se sastoji od krute pjene koju s obje strane oblaže PVC ravna površina s visokim sjajem. Dostupna je u raznim bojama, a osnovna boja je bijela. Vrlo je čvrsta, iznimno savitljiva i male težine. Kao takva, vrlo se lako može mehanički oblikovati i obrađivati standardnim alatima, što uvelike pojeftinjuje troškove same izvedbe, te je time postala moj neupitan izbor.

Bakrenu ploču kao ploču prirodnog materijala i forex ploču kao ploču obloženu PVC vodećim plastičnim materijalom, izabrala sam kao materijale za izradu ploha, dok sam za uokviravanje ploha izabrala drvo. Drvene letve, različitih dimenzija prilagođene su proporcionalno veličinama ploha. Dimenzije letve za plohu male veličine su 5x7 mm, za srednju veličinu plohe su 24x44 mm i veliku veličinu 34x54 mm.

3.3. Izvedba

Bakrena ploča zbog svojih velikih dimenzija izrezana je hidrauličnim škarama za lim na plohe, veličine istovjetne veličinama srednjih i velikih skica.
Dobivene pravokutne plohe prvo se čiste sredstvom za odmašćivanje kako bi se uklonile sve industrijske nečistoće, a potom se obrađuju dalje.
Postupak pripreme identičan je kao i kod skice od ljepenke. Ploha se mjeri, iscrtava i bilježe se mjesta bušenja rupa, rezanja ili stavljanja žice.
Razlika se odnosi, na postupak izrade, jer se na bakrenoj ploči rupa obilježava flomasterom, ne običnom olovkom, buši se stolnom bušilicom, a ne bijaksom. Izrezivanje se ne radi skalpelom, već ručnom pilicom (0) za metal, s kojom su izrezane i sve ostale male veličine ploha.

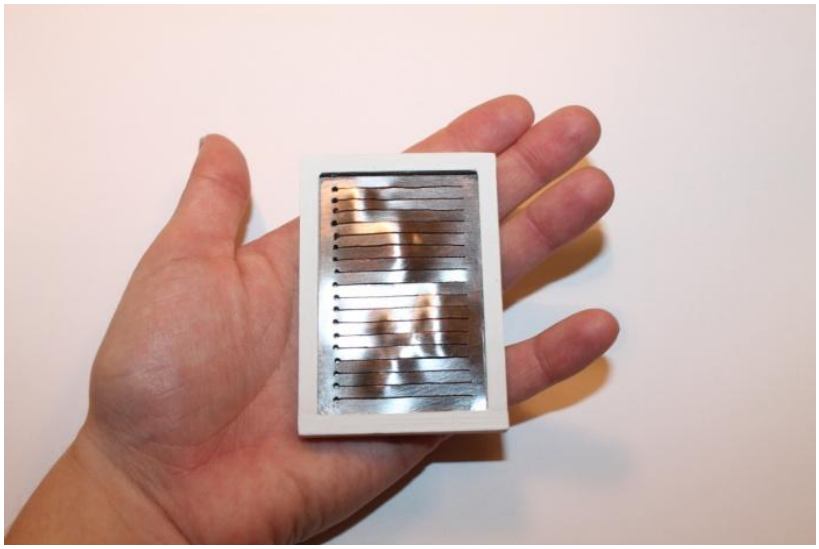

slika – prikaz male veličine rada

Jedan dio ploha obrađen je reljefnom tehnikom iskucavanja drvenim puncama na debelom sloju novinskog papira, a sve kako bi se dobila finoća rada odnosno nježna promjena teksture.

slika – primjer iskucane bakrene ploče drvenim puncama

Dovršenom obradom rezanja, bušenja ili iskucavanja, plohe se ponovno detaljno čiste od svih nečistoća i tragova kiseline ruku.

Slijedi patiniranje, proces kojim bakar dobiva tamnu patinu i koji se radi u dva sloja. Potom se još, spužvicom lagano struže, kako bi se dobila promjena teksture.

Na kraju premazuje se purol pastom, kako bi se metal zaštitio od oksida.

Dodatni izražajni elementi od aluminijske žice stavljaju se naknadno naprezanjem i povlačenjem žice koja se spaja na dva očišta.

slike – prikaz različitih načina ugradnje aluminijske žice

Dodatni elementi koji zahtijevaju spajanje toplinskom obradom, nisu korišteni, jer takva obrada djeluje na strukturalnu promjenu materijala i vrši deformaciju plohe, a time bi se narušilo idejno rješenje.
Do te spoznaje došla sam preko određenih skica ljepenke koje su bile vrlo interesantne, ali u pripremnoj fazi izrade sa bakrenom pločom, došla sam do spoznaje da njihova realizacija nije izvediva bez toplinske obrade i stoga sam krenula u potragu za nekim novim materijalom.

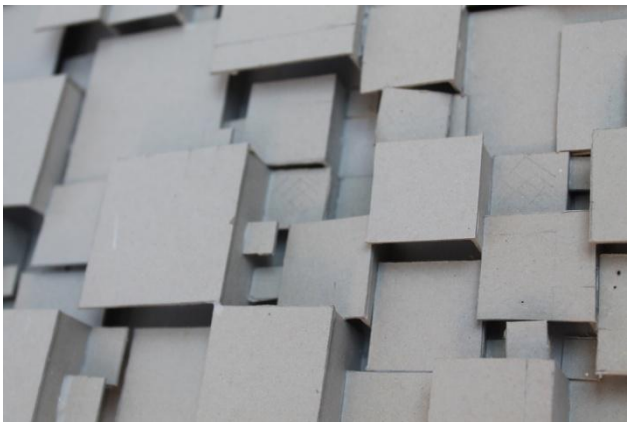

slika – skica od ljepenke

Kao idealna pokazala se forex ploča, kojom sam realizirala. nerealiziranu ideju s bakrenom pločom. Forex ploču sam koristila i za izradu velikih ploha, a sve iz razloga što je s njom lako rukovati zbog njene male težine, a postupak pripreme i obrade isti je kao kod ljepenke. To znači da sam kao glavno sredstvo rada koristila skalpel i zbog toga je puno lakša i jednostavnija za obradu od bakrene ploče. Bakrena ploha velike veličine ne omogućava rad ručnim alatom, već traži pomoć profesionalnih strojeva čime je izrada nepristupačnija i skuplja. Nije zanemariva ni sama težina velike veličine bakrene plohe.
Drvene okvire izradila sam samostalno od kupljenih letvi od kojih su neke ručno, a neke strojno ispiljene pod određenim kutom. Strojno je učinjen i utor za umetanje ploča, koji služi za učvršćenje. Prije spajanja ljepilom, letve su fino izbrušene i bojane u tri sloja bijelom mat bojom. Veliki okvir bilo je još potrebno, na poleđini, fiksirati tankim lesonitom i čavlićima, jer zbog veličine okvira i velike savitljivosti forex plohe, bila je upitna čvrstoća rada.

S obzirom da su radovi ručno oblikovani trudila sam se biti što preciznija u izradi i završnoj obradi, vodeći brigu o apsolutnoj glatkoći ploha i što besprijekornijim linijama, kako bi u potpunosti zadovoljila ključni uvjet stila – urednost.

4. Interpretacija teme u kontekstu naziva

Ponukana doživljajima iz života, kada mi se često pokušala usaditi poruka, da je umjetnost nešto sporedno i da je to samo igra, proizašla je ideja i potreba da svojim radovima, svojim jezikom, na svoj način, dam odgovor i obrazložim da, zapravo, svi smo mi „Igra unutar okvira“, mi živimo život unutar okvira.

4.1. Igra

Definicija igre glasi, da je, to aktivnost jedne ili više osoba koja služi za razonodu i zabavu, a bit igre je postići neki cilj pridržavajući se zadanih pravila.

slika – primjer igre čija su pravila da se ne izađe izvan okvira

Primijeni li se definicija igre, na umjetnost, moglo bi se zaključiti da su bacanje kockica, bacanje karata, skakanje, trčanje ili stvaranje umjetničkih djela, iste aktivnosti, jer su sve one samo sredstva za postizanje cilja. Razlika odnosno odstupanje postoji samo u postizanju cilja, kojemu treba dodati svrhu, koja se definira, kao pozitivna promjena i služi za rješavanje nekih problema ili potreba, a ujedno unapređuje i povećava kvalitetu života. Dobivenom svrhom za postizanje cilja odgovor je jasan.

slika – primjer igre unutar okvira

Dobar primjer za istu definiciju je, nogomet, koji po svim značajkama spada u kategoriju igara, međutim u usporedbi sa umjetnošću, u profesionalnom okviru, on poprima karakteristike manualnog ili intelektualnog plaćenog rada, koje se obično vežu za tradicionalno shvaćanje.

4.2. Okvir

Spominjući okvir, dobiva se odgovor za meni upućene životne poruke; da je umjetnost igra i sporedna stvar?!

Ukoliko se, igra, promatra unutar okvira tradicionalnog shvaćanja, tada ona služi, samo za razonodu i zabavu, jer se ne smatra manualnim ni intelektualnim radom i od nje se ne može egzistirati i živjeti.

Ako se promatra, unutar okvira današnjeg stila života, onda bi se moglo tvrditi kako je igra jedna od najvažnijih i najunosnijih stvari u životu.

Iz navedenog se može zaključiti da se igra odvija unutar okvira, a nečije zapažanje i njegovo mišljenje ovisi o aspektu *(lat. aspectus: pogled)* i gledištu tj. mjestu i načinu gledanja ili uvjerenja.

slike – primjeri za aspekt gledišta; mjesta i načina gledanja ili uvjerenja

Također, može se i zaključiti da okvir predstavlja granični dio, koji je podložan daljnjem uokvirivanju, pa ni jedna interpretacija ili mišljenje ne mogu računati na svoj konačni okvir.

4.3. Igra unutar okvira

Za interakciju igre i okvira poslužit će, kao primjer, prozor.

Prozor je konstitutivni i sastavni dio građevine, izveden od okvira i stakla. Kao element pročelja, osim funkcije zaštite od vremenskih nepogoda mora biti primjeren kompoziciji i usklađen s drugim oblicima pročelja.
Može se sastojati od jednog velikog ostakljenog okvira ili više manjih unutar većeg.

Svrha prozora je da omogući prirodno osvjetljenje i prozračivanje unutarnjeg prostora, te da omogući vidik prema van.

slika – prozori različitih oblika, kao primjer mogućnosti izbora gledanja

To znači, da se gledajući u prozor, oči stavljaju u ograničenje, stvoreno od okvira, kako bi se vidjelo što se dešava vani.

Gledajući kroz prozor, naše oči ulaze u definiciju igre i time započinje interakcija igre i okvira.

slike - različiti pogledi kao primjeri različitih gledišta i različito viđenog

Svjetlost, oblici, boje, mjesto stajanja, kut gledanja, pogled u blizinu ili gledanje u beskraj, sve to odredit će kakva će biti interakcija i interpretacija promatrača.
Što će netko, primijetiti kroz okvir istog prozora, pitanje je, samo, izabranog aspekta i kako će taj netko „igru“ komentirati.

slika – primjer za gledište; jedan prozor, a koliko gledišta?

Ovakvo jedno razmišljanje potpomoglo je stvaranju ideje o nastanku ovog rada.

5. Interpretacija radova u kontekstu teme

Povuče li se paralela sa već iznijetim, na postojeće radove, dolazi se i opet do spoznaje da svi živimo igru unutar okvira.
Okvir, svojom veličinom određuje granice „igre“ onome koji igra ili predstavlja veličinu „prozora“ onome koji gleda, dok ploha određuje „pravila igre“ onome tko igra ili predstavlja pogled „kroz prozor“ onome tko gleda.
Stavivši se u ulogu „onoga koji igra“ neopisivo sam sretna što sam za „igru“ izabrala, onu igru u kojoj je moguće stvarati vlastite „okvire“ i birati svoja „pravila“.

Mladi umjetnik se rađa u umjetničkom sistemu i mora se opredijeliti za neki postojeći jezik. Da bi se opredijelio, mora upoznati samoga sebe i slijediti osobne sklonosti i onoliko koliko u tome uspije toliko će izraziti svoju ličnost[1].
Ovu spoznaju vrlo brzo sam i nesvjesno primijenila, već s prvim izazovnim zadatkom, ključne skice koja se spominje. Dobivena skica blago valovitih linija ostavljala je dojam elegancije, ali i nježnosti, koja kao odlika i nije u mojoj osobnosti.
Slijed spoznatih osjećaja koje sam imala prilikom i nakon procesa izrade, bili su mi nit vodilja u daljnjem stvaranju i traženju.
„Temperament“ ili „osobnost“ umjetnika, njegove selektivne preferencije, mogu biti jedan od razloga iz kojih motiv, pod umjetnikovom rukom trpi preobražaj, ali moraju postojati i drugi razlozi, ono što stavljamo pod riječ „stil“ kako stil razdoblja, tako i stil umjetnika[2] .

Upravo, kao kiparica, u skladu osobnosti i u skladu stila razdoblja, stvaram skulpture koje želim da se uklope u klasične, ali i u moderne, futuristički uređene prostore.
Naglasak stavljam na kvalitetan po mogućnosti prirodan industrijski materijal, ali unaprijed uvijek imam u vidu njegova „pravila igre“, koja se ne smiju zanemariti. Dobrim odabirom materijala, oblik se usklađuje sa svojstvom građe i prikladan je za ono za što je namijenjen, a ujedno ističe svojstvo građe, čime se postiže i potpuni estetski izgled.
To se dobro primjećuje kod bakrenih ploha, koje se doslovno zrcale, kada se dobro uglačaju.

---

1 - E.H.Gombrich,Umjetnost i iluzija”,Nolit, Beograd,1984.
2 - E.H.Gombrich, Umjetnost i iluzija”,Nolit, Beograd,1984.

Oblikovanjem ploha, pomoću različitih likovnih elemenata, započinje „igra“. Ona se stvara rezanjem ravnih i isprekidanih, oštrih, samostalnih linija. Probijanjem, utiskivanjem ili iskucavanjem, mijenja se tekstura plohe i stvara se grubost, koja se pod izvorom svjetlosti još više naglašava. Igru sačinjava i igra svjetlosti i sjene, kada npr. na glatkoj površini tanja aluminijska žica, u svojstvu linije, uđe u plohu i stvara jedva zamjetnu sjenu čime plohu čini statičnom ili ju pak čini dinamičnom ukoliko se npr. ploha izreže, a njezini dijelovi dodatnim savijanjem omoguće ulazak više prostora između njih i stvore tamnije sjene.

slike – primjer statične i dinamične plohe

Kako bi „igra“ postala još dinamičnija poslužila sam se kontrastom, na način da sam oblikovane plohe, tamne boje, uokvirila bijelim drvenim okvirima, koji su ujedno svojom veličinom stvorili i bolju perspektivu. Bijela boja okvira unijela je u cijelu skulpturu harmoniju i vizualno je smanjila njenu „grubost“.

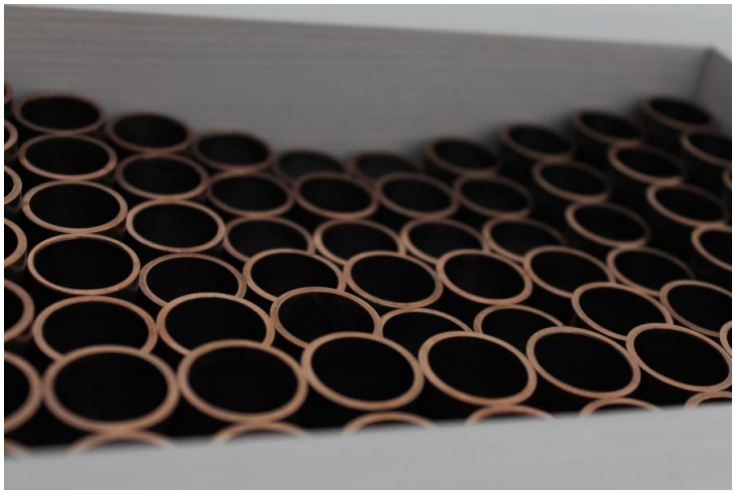

slika – perspektivom stvoreni kontrast

Kod velikih skulptura „igra“ je zaigrana na svilenkastoj površini forex ploče, gdje sam uspjela sa najmanjom mogućom upotrebom elemenata kompozicije i materijala postići maksimalni kompozicijski i estetski efekt. Uokvirivši savitljivu bijelu plohu u bijeli drveni okvir, dala sam individualnu ekspresiju monokromatskoj površini skulpture.

slika – rad od Forex ploče

U kontekstu teme, „igra“ se u radovima odvija, unutar bijelih drvenih okvira, dok se, dinamično i kompozicijski, postavljanjem radova na zid, „igra“ nastavlja, unutar novog okvira, zida. Time se potvrđuje „da okvir predstavlja granični dio, koji je podložan daljnjem uokvirivanju“.

Ukoliko pak, radove postavimo na, npr. sivi zid, postati će slike, jer će „igra“ unutar bijelog drvenog okvira „oživiti“ prostor, a ako se postave na bijeli zid, doći će do vizualne borbe zida i okvira i okviri će postati tako nevidljivi da će se stapati sa zidom.

slike – kompozicijski postavljeni radovi

6. Zaključak

„Igra“ unutar diplomskog rada odigrana je po načelu „manje je više“, kojeg sam slijedila i kao već postojećeg prihvatila, jer nijedan umjetnik nije nezavisan od svojih prethodnika i uzora[1].

Radovi se baziraju na skicama koje su uvijek podložne promjenama. Ne postoje neki posebni motivi koje volim, već me inspirira sam minimalizam, bilo u arhitekturi, dizajnu, modi. Jednostavno želim jednostavnošću privući pažnju.
Individualizirano ručno oblikovanim strukturama materijala koje otvaraju brojne mogućnosti slobodne interpretacije, pokazujem kako s istim materijalom uspijevam postići dinamične i statične oblike. Veliku pažnju pridajem vanjskom izgledu i materijalu kao dovoljnom razlogu samog postojanja rada. Kao kiparica, biram dobar i kvalitetan materijal, što u pravilu znači i skupi materijal, ali i visokokvalitetan, trajni i bezvremenski oblik.

Okvir koji je u kontekstu teme, prikazan figurativno kao prozor ima istu svrhu. Sastavni je dio rada, usklađuje se s kompozicijom drugih „okvira“, te omogućuje pogled.

Na kraju mogu zaključiti da je moja „igra“ odigrana, a kako će ju „onaj koji gleda“ doživjeti i komentirati, pitanje je pogleda i „okvira“? Da li će vidjeti skulpturu, sliku ili arhitekturu?

---

1 - E.H.Gombrich,Umjetnost i iluzija”,Nolit, Beograd,1984.

7. Fotografije radova

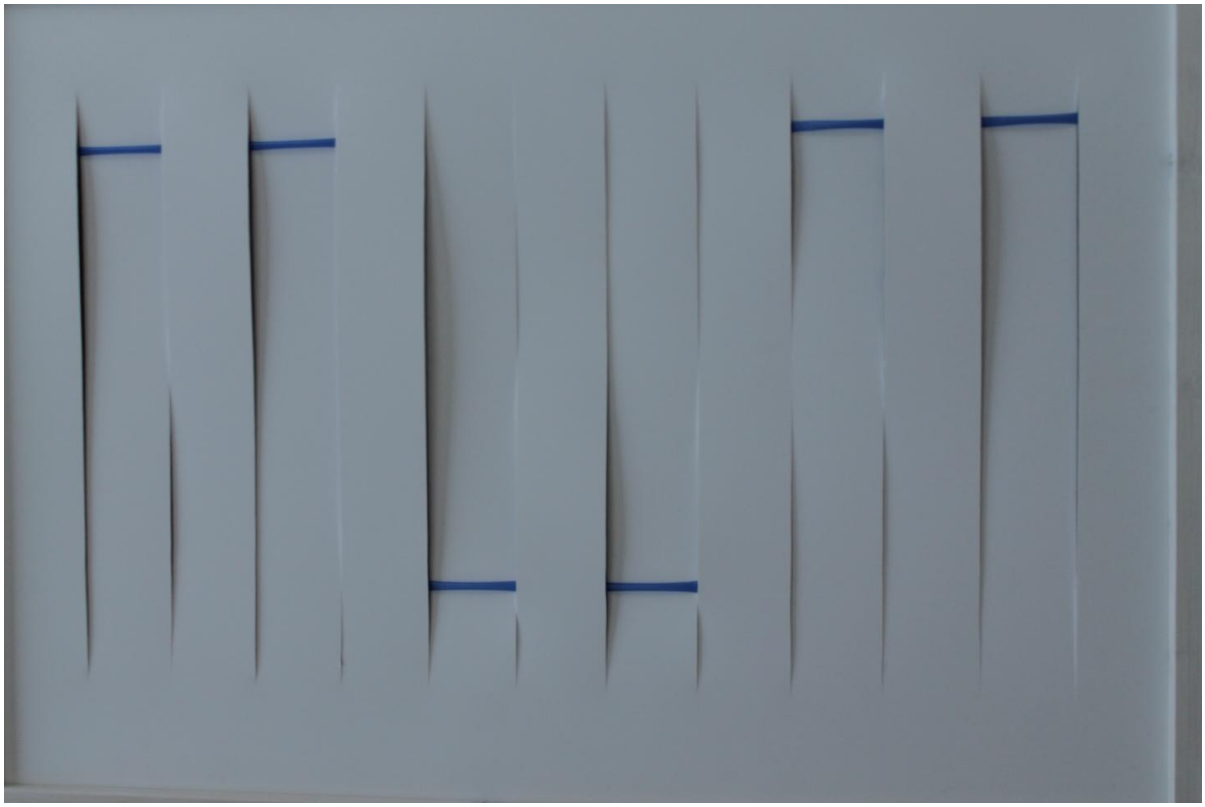

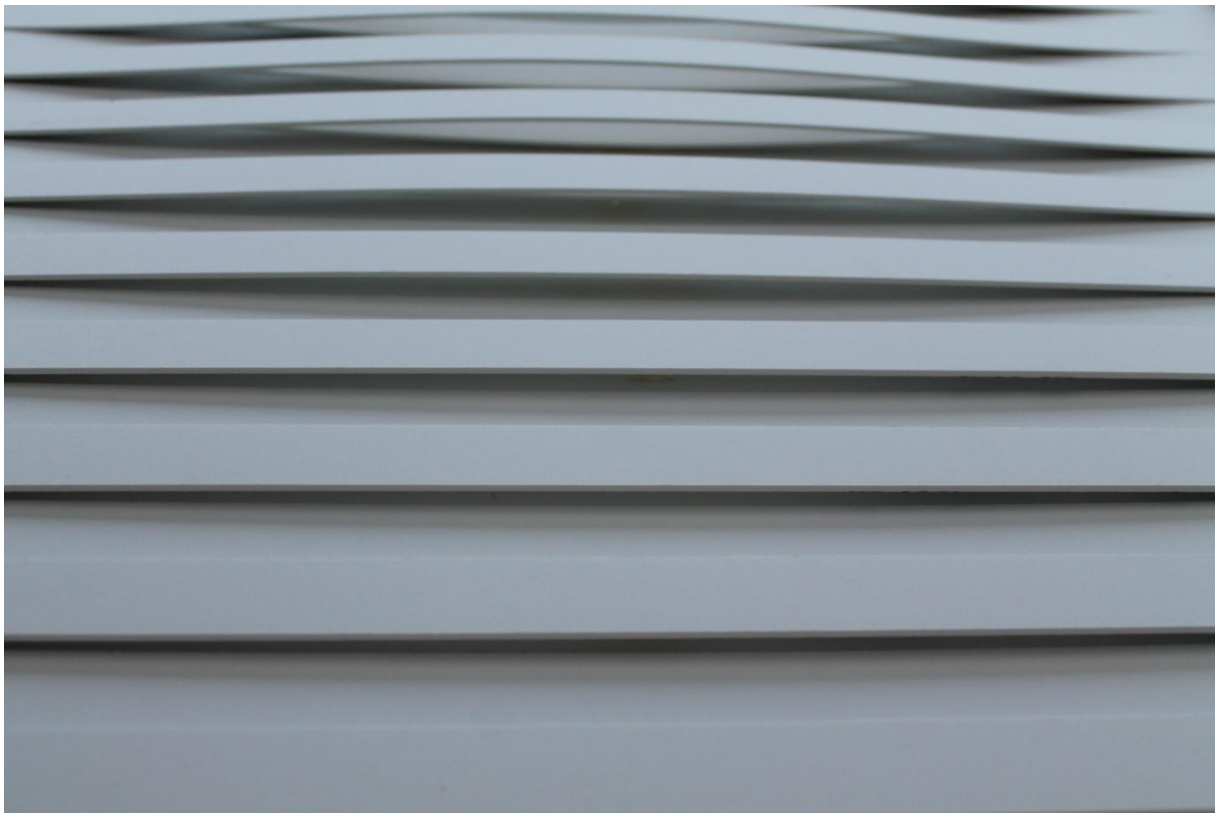

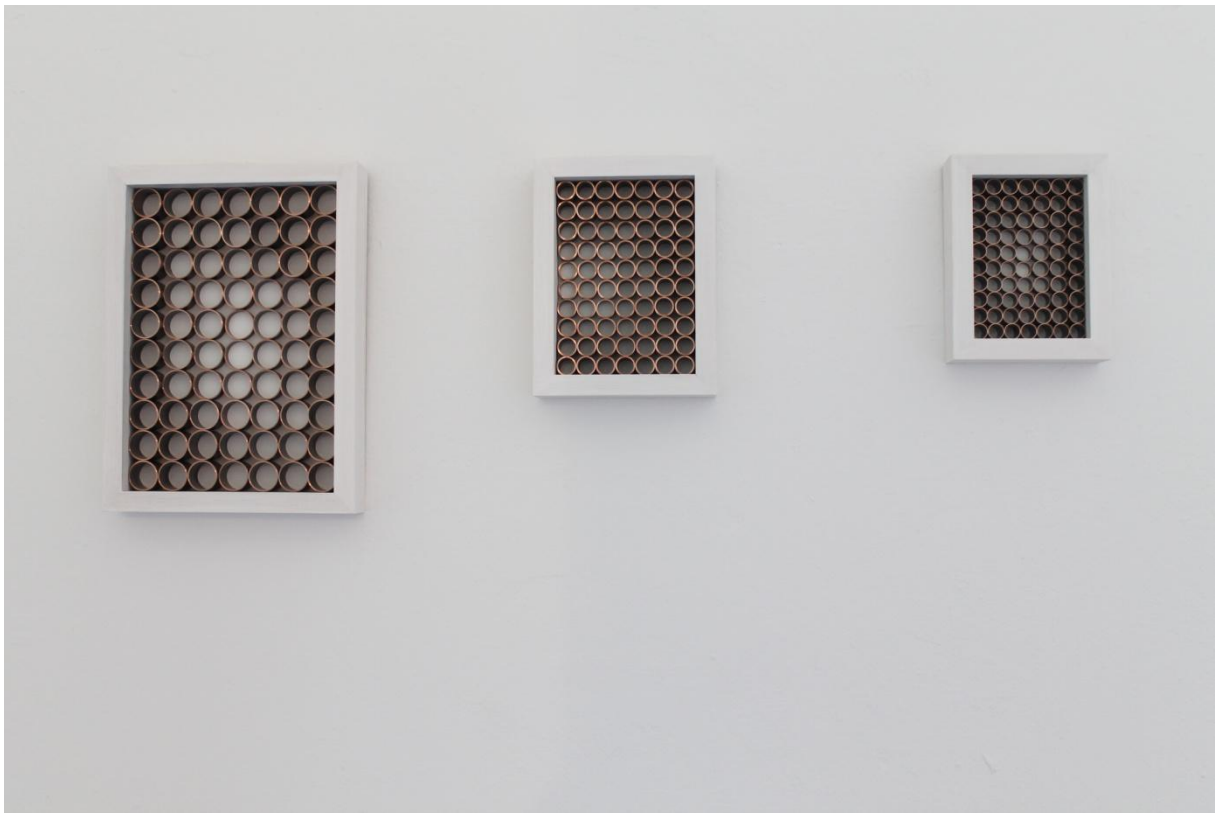

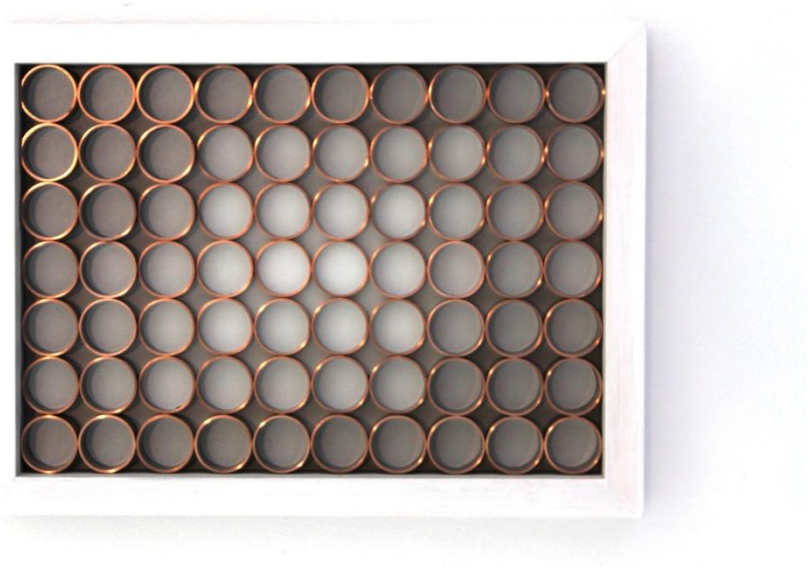

MARTINA RZOUNEK
prediplomski studij MPM

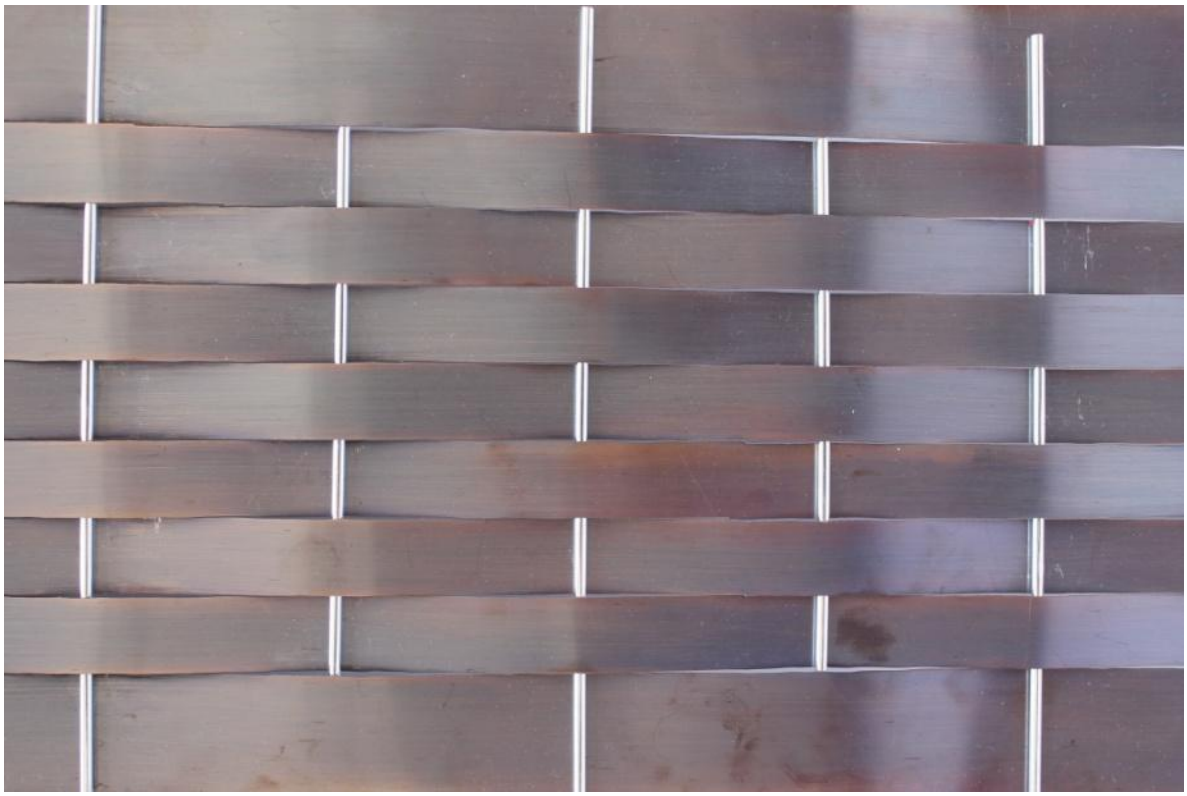

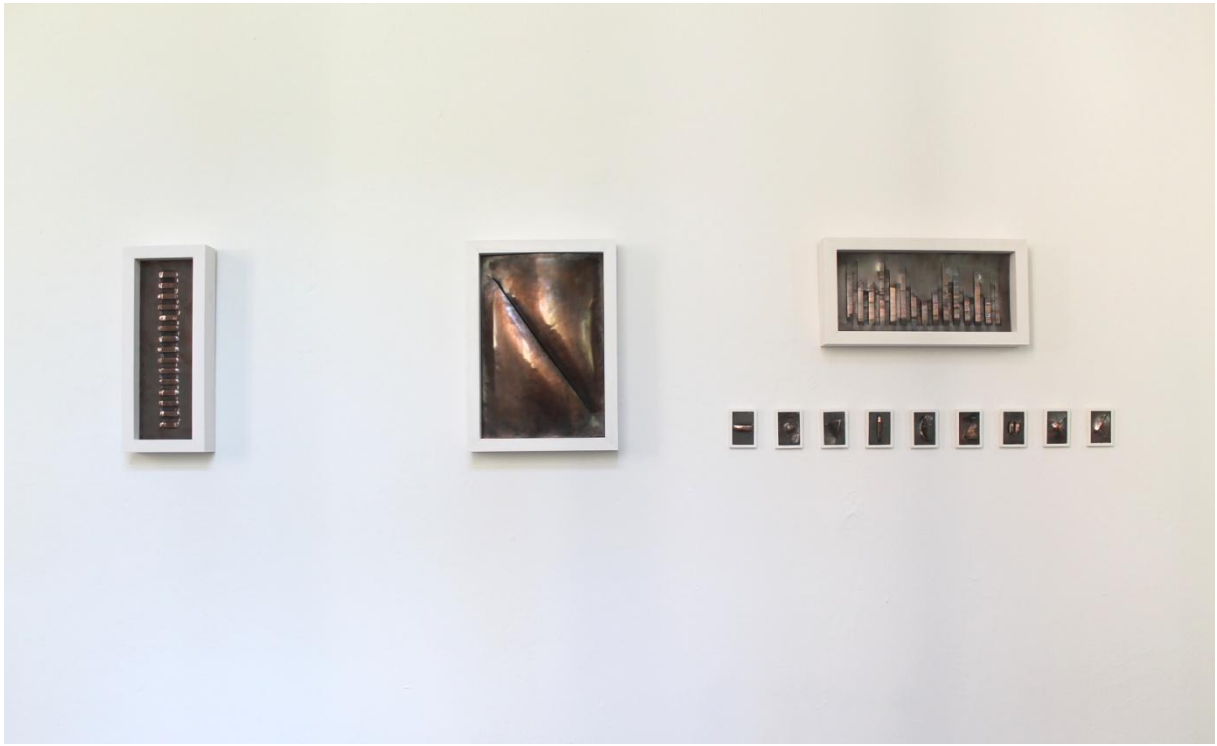

8. Literatura i izvori

Šuvaković Miško; Pojmovnik suvremene umjetnosti; Horetzky, Zagreb Vlees & Beton, Ghent, 2005.

Davies, Denny, Hofrichter ; Jansonova povijest umjetnosti ; 2013.

https://uawildoleft.ru/ku%C4%87a/13185-style-minimalizam-u-arhitekturi.html#i-3

https://www.arhitektura.rs/rubrike/razvoj-arhitekture/489-minimalizam-u-arhitekturi

https://hr.wikipedia.org/wiki/Igra